

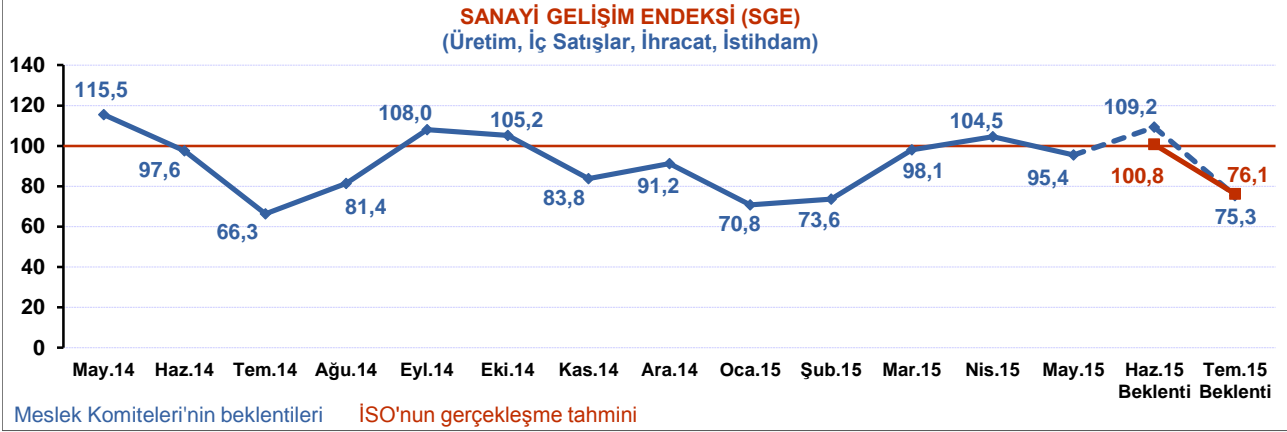

İSTANBUL
SANAYİ ODASI

MESLEK KOMİTELERİ
DURUM TESPİT ANKETİ
SONUÇLARI
Haziran 2015

Ekonomik Arařtırmalar Őubesi

SANAYİ GELİŞİM ENDEKSİ

İstanbul Sanayi Odası Meslek Komiteleri Sanayi Gelişim Endeksi (SGE), ülkemiz sanayi sektörünün genel eğilimi ile örtüşen ve İstanbul Sanayi Odası tarafından ölçülen üretim, iç satış, ihracat ve istihdam yayılma endekslerinin aritmetik ortalaması ile hesaplanan ekonomik öncü gösterge niteliği taşımaktadır. Meslek Komitelerimiz tarafından gelen aylık bildirimler ile oluşturulan SGE, güncel dönem için reel ekonominin izlenmesine yardımcı olurken, geriye dönük tarihsel verilerle trend analizinin yapılmasını ve yakın geleceğe ilişkin beklentilerin ortaya konulmasını sağlamakta, böylece sanayi sektörünün genel görünümü hakkında tutarlı bir tablo çizmektedir.

Ülkemiz sanayi sektöründeki gelişmelere oldukça duyarlı olan ve bunlarla yüksek seviyede korelasyona sahip olan gelişim endeksi, sanayi sektörü iç dinamikleri hakkında analiz dönemine ilişkin öncü bilgiler sunmakta ve cari analiz dönemini takip eden iki ay için ileriye dönük beklentileri içermektedir.

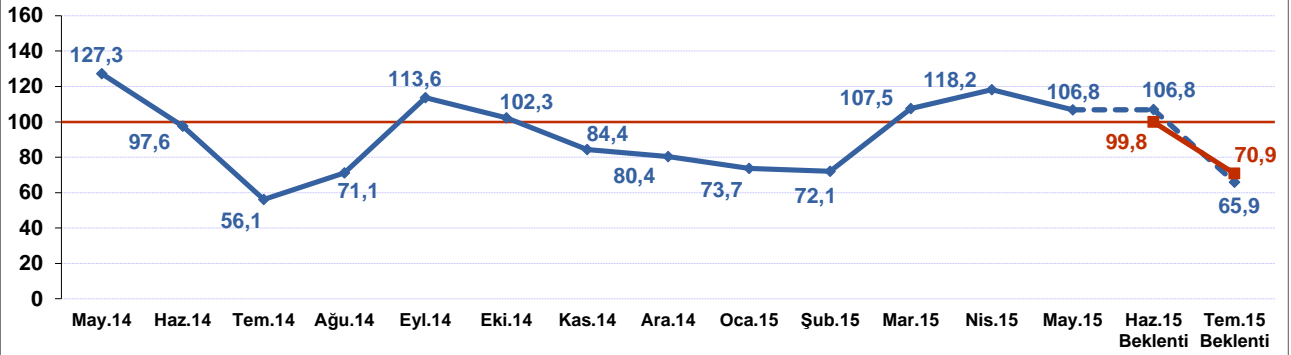
2014 yılında iç talepteki soğumanın yanı sıra Euro Bölgesi'ndeki sorunların ve bölgemizde yaşanan jeopolitik gerilimlerin ihracat pazarlarına etkileri özellikle yılın ikinci yarısı itibarıyla sanayi sektörüne olumsuz yansımıştır. Aynı dönemde döviz kuru ve faizlerdeki dalgalanmalar da enerji ve emtia fiyatlarındaki düşüşlerin olumlu etkilerini sınırlamıştır. Bu makroekonomik gelişmelerle paralel bir seyir izleyen SGE yaz aylarındaki geçici toparlanmanın ardından 2014'ün son iki ayı ve 2015'in ilk çeyreğinde 100 nötr değerinin altında kalmıştır.

SGE Kasım 2014 - Ocak 2015 dönemi boyunca 31,6 puanlık sert bir gerileme göstermiş ve Ocak'ta 70,8 ile son 5 ayın en zayıf seviyesinde gerçekleşmiştir. Ancak 2015'in ilk aylarında görece bir iyileşmenin söz konusu olduğu ve endeksin 2014 son çeyreğindeki düşüşü büyük ölçüde geri aldığı görülmektedir. Nisan'da 104,5 ile 5 aylık aranın ardından 100 nötr eşiğinin üzerine çıkan SGE, Mayıs ayında 9,1 puanlık bir kayıpla 95,4 seviyesine gerilemiştir. Endekste bu düşüşte hem iç satışlar hem de ihracat tarafından kaynaklanan aşağı yönlü eğilime bağlı olarak üretim endeksinin de gerileme kaydetmesi etkili olmuştur. Özellikle ihracat endeksindeki düşüş, geçen aya oranla anket katılımcılarının çok daha büyük bir bölümünün Mayıs'ta ihracatın zayıflama gösterdiği değerlendirilmesinde bulduklarına işaret etmektedir. Son aylarda Türkiye ekonomisindeki genel tabloyla da uyumlu bir biçimde istihdam tarafında görece bir iyileşme söz konusu olup bu gelişme Mayıs'ta 100 seviyesine yükselen istihdam endeksinde gözlenmektedir.

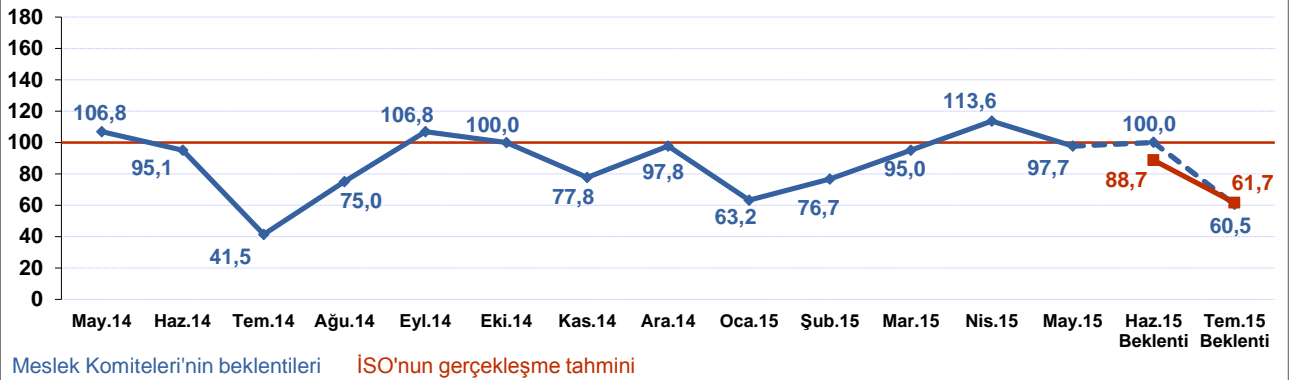
İSO Meslek Komitelerinin beklentileri, 2015 yılına beklendiği kadar güçlü bir başlangıç yapamayan ancak daha sonra toparlanan SGE'nin Mayıs ayındaki kısmi düşüşün ardından Haziran'da 109,2 seviyesine yükseleceğine işaret etmektedir. Bu beklentide özellikle ihracat endeksinde iyimserleşen değerlendirmelerin güçlü bir katkı sağladığı görülmektedir. Diğer taraftan Temmuz ayında başta iç satışlar olmak üzere endeksi oluşturan tüm beklenti endekslerinin belirgin bir biçimde zayıfladığı, bunun sonucunda SGE'nin 75,3'e kadar gerileyerek 2015 başlarındaki seviyelere ineceği öngörülmektedir.

GELİŞİM ENDEKSLERİ

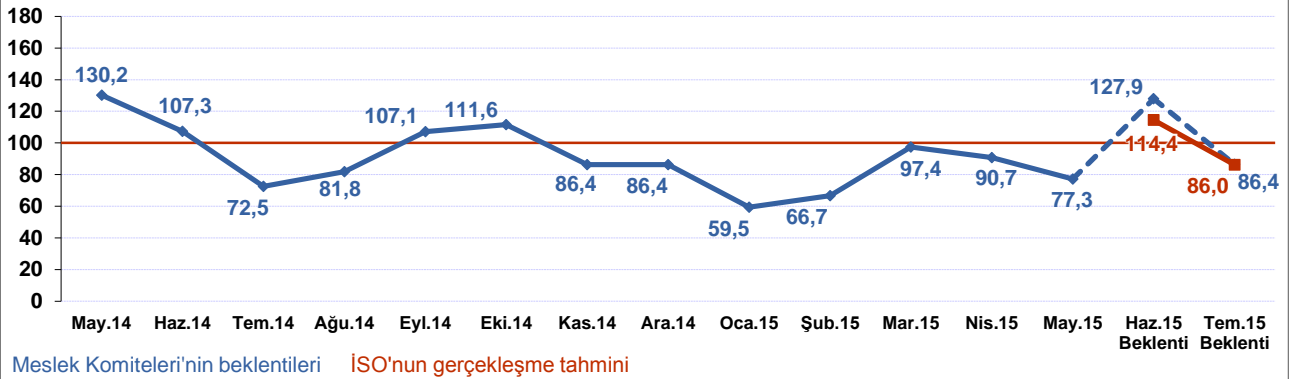
ÜRETİM ENDEKSİ

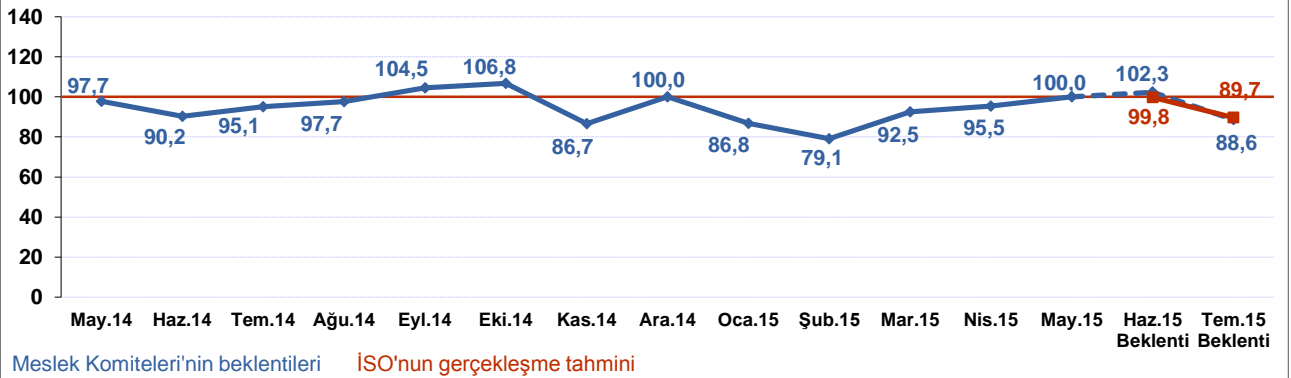
İÇ SATIŞLAR ENDEKSİ

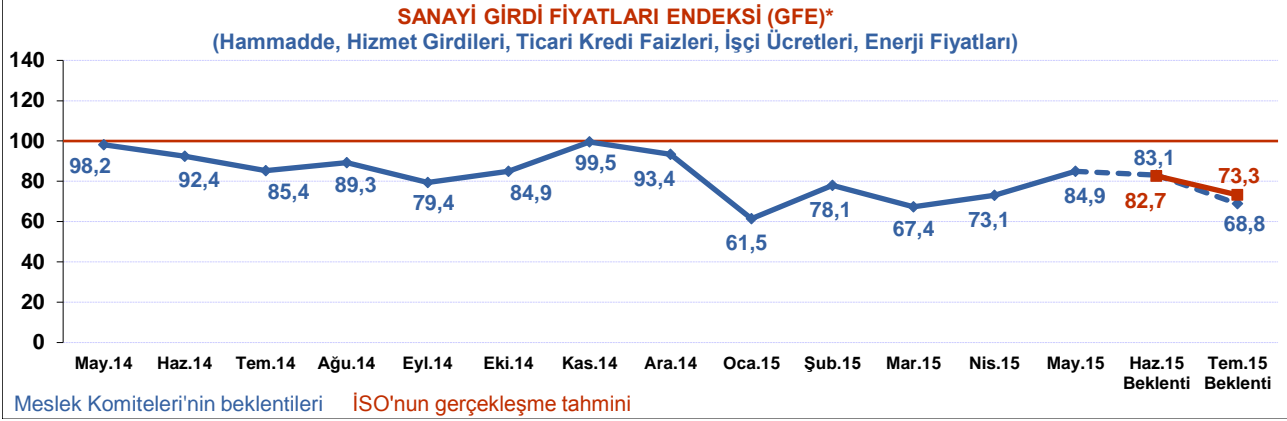
İHRACAT ENDEKSİ

İSTİHDAM ENDEKSİ

SANAYİ GİRDİ FİYATLARI ENDEKSİ

(*) 2013 yılı Ocak ayından itibaren İSO Girdi Fiyatları Endeksi hesaplamasına Enerji Fiyatları Endeksi de dahil edilmeye başlanmış, daha önceki dönemlere ait sonuçlar revize edilmiştir.

Önemli Not: Girdi fiyat endeksi değerleri ile maliyetler arasında negatif bir ilişki bulunmaktadır. Bu nedenle girdi fiyat endeksi ve alt endekslerinin 100 kritik eşik değerinden yüksek olması girdi fiyatlarındaki düşüş eğiliminin ağırlıkta olduğunu göstermekte ve olumlu bir gelişme olarak değerlendirilmektedir.

Hammadde, hizmet girdileri, ticari kredi faizleri, işçi ücretleri ve enerji fiyatları yayılma endekslerinin aritmetik ortalaması ile hesaplanan İSO Meslek Komiteleri Sanayi Girdi Fiyatları Endeksi (GFE), ülke sanayisinin girdi maliyetlerindeki gelişmeleri resmeden önemli bir ekonomik göstergesi niteliği taşımaktadır.

GFE altında yer alan hizmet girdileri ve işçi ücretleri endeksleri mevsimsel etkiler barındırdıklarından, özellikle Ocak ve Temmuz aylarında artan girdi maliyetlerinden dolayı GFE yıllık trendinden saparak düşük seviyelere gerilemektedir. Bu aylar dışında ise GFE genel olarak hammadde fiyatları, ticari kredi faizleri ve enerji fiyatlarındaki gelişmeler ışığında eğilim sergilemektedir.

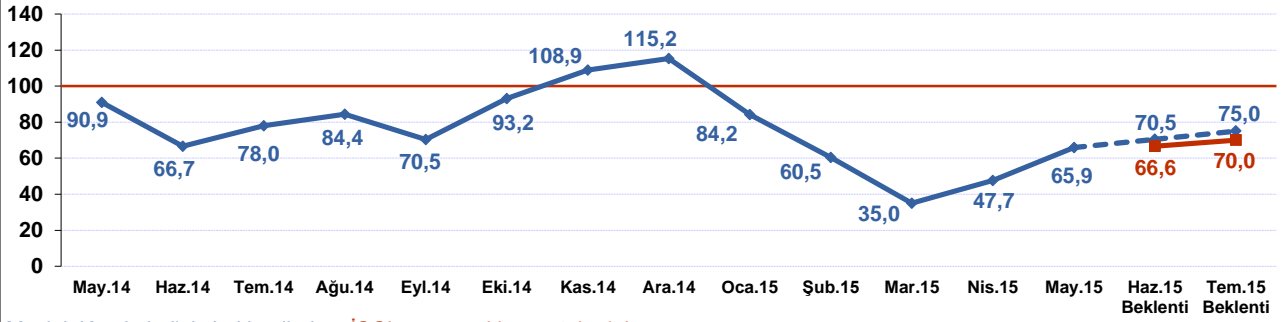
Sanayi için temel girdi fiyatlarındaki gelişmelerin özetlendiği GFE, 2014'ün ikinci ve üçüncü çeyreğinde özellikle ticari kredi faizlerindeki yükselişin etkisiyle olumsuz bir eğilim izledikten sonra sonbahar ayları itibarıyla özellikle enerji ve hammadde tarafındaki fiyat düşüşlerinden olumlu etkilenmiştir. Ancak endeksin son 1 yıldır sürekli 100 nötr eşiklerinin altında yer alması dikkat çekmektedir. 2015 Ocak ayında hizmet girdileri ve işçi ücretlerindeki mevsimsel maliyet artışlarının yanı sıra döviz kuru hareketlerinin olumsuz yansıdığı hammadde ve enerji fiyatlarının da etkisiyle GFE'nin 34,9 puan birden düşerek 61,9 seviyesine çekildiği görülmektedir. Şubat'ta mevsimsel etkenler geri çekilmeye başlamış, ancak hammadde ve enerji endekslerinde olumsuz seyir devam etmiştir. Bu nedenle Şubat ayında GFE 78,1 ile önceki aya kıyasla sınırlı bir artış göstermiştir. Mart 2015'teki gerilemede özellikle hammadde fiyatları endeksindeki bozulma önemli rol oynamıştır. Nisan'da ise ticari krediler dışındaki alt endekslerde bozulma yerini artışa bırakmıştır.

Mayıs 2015 anketi sonuçlarına göre GFE önceki aya göre 11,8 puanlık bir artışla 84,9 seviyesine yükselmiştir. Endekste bu artış, bir süredir olumsuz seyir gösteren ticari kredi faizleri endeksi de dahil olmak üzere tüm endekslerde aylık bazda gerçekleşen iyileşmeyi yansıtmaktadır. Mayıs'ta işçi ücretleri endeksi 97,7 ile son 1 yılın en olumlu seviyesine yükselirken ticari kredi faizleri endeksi aylık bazda görülen toparlanmaya rağmen 68,2 ile henüz düşük seviyelerdedir. Birinci çeyrekte özellikle kur etkisiyle olumsuz gidişat gösteren enerji fiyatları endeksi Mayıs'ta üst üste ikinci ay iyileşmiş, hizmet girdileri endeksi ise 97,7 ile 35 ayın zirvesine ulaşmıştır. Tüm endekslerde önceki aya göre olumlu bir seyir görülmesi birlikte Mayıs 2015 itibarıyla tüm alt endeksler 100 nötr seviyesinin altındadır. Bu durum, anket katılımcılarının çoğunluğunun Mayıs ayında GFE'yi oluşturan girdi faktörlerinde fiyat artışı olduğu değerlendirmesinden kaynaklanmaktadır.

İSO Meslek Komitelerinin Haziran 2015 ayı için 83,1 ve Temmuz ayı için 68,8 olan GFE beklentileri, hammadde endeksi haricindeki tüm alt endekslerin söz konusu aylarda olumsuz yönde gelişmiş olduğu beklentisinden kaynaklanmaktadır. Türkiye genelindeki enflasyon görünümüyle paralellik sergileyen bu tabloda özellikle kur gelişmelerinin enflasyona yansımalarının etkili olmuş olması muhtemeldir.

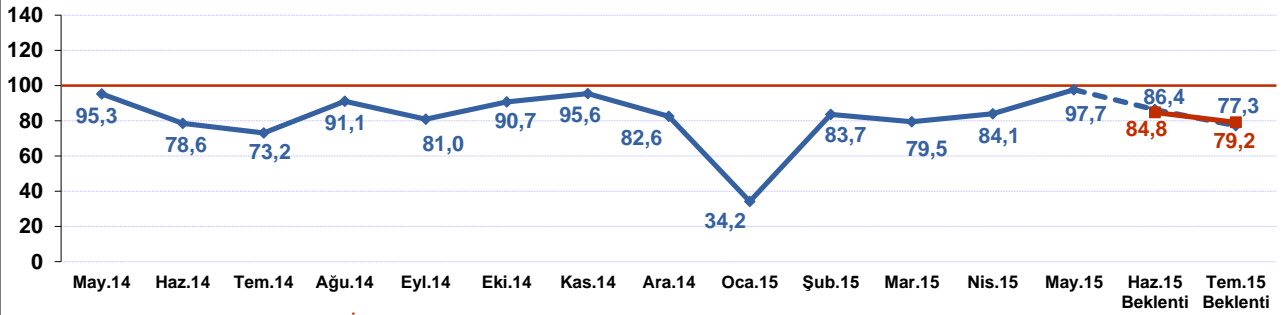
GİRDİ FİYATLARI ENDEKSLERİ

HAMMADE ENDEKSİ

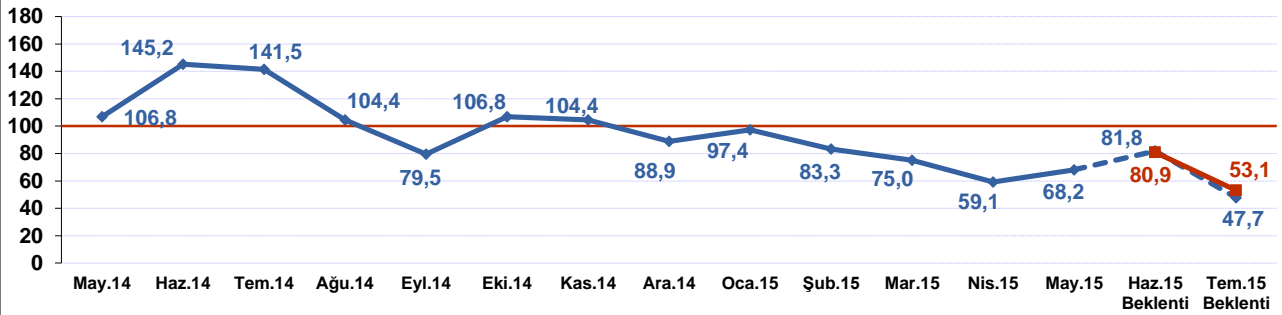
Meslek Komiteleri'nin beklentileri ISO'nun gerçekleşme tahmini

HİZMET GİRDİLERİ ENDEKSİ

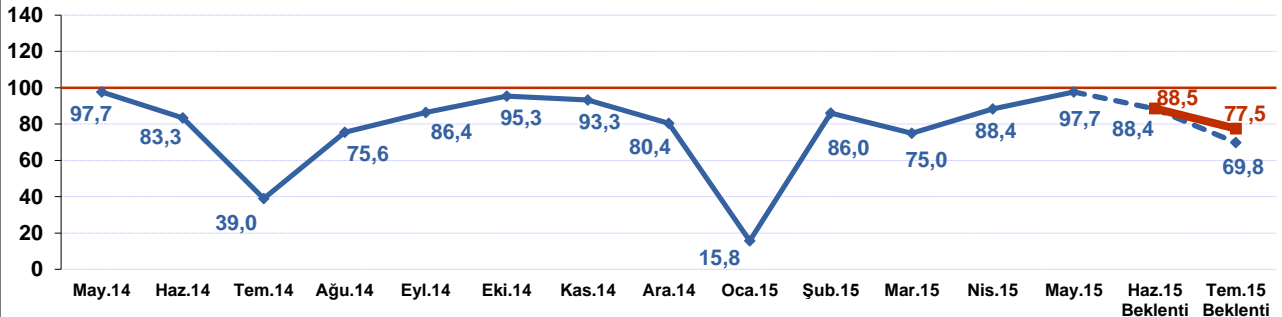
Meslek Komiteleri'nin beklentileri ISO'nun gerçekleşme tahmini

TİCARİ KREDİ FAİZLERİ ENDEKSİ

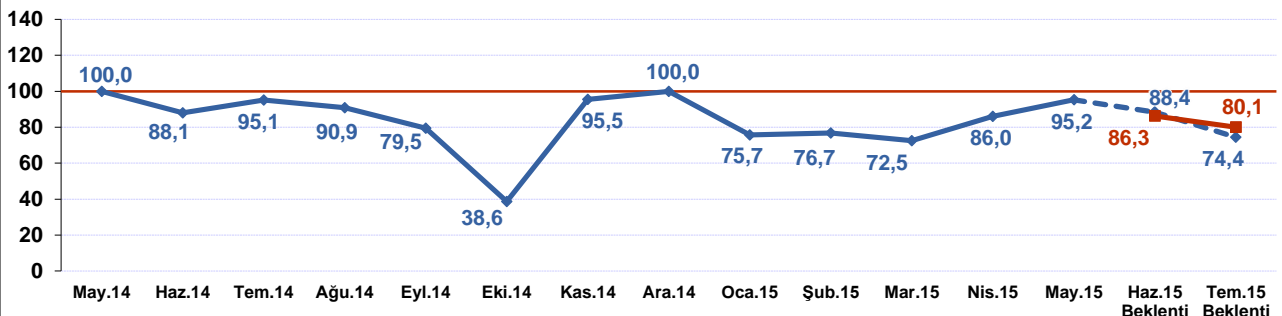
Meslek Komiteleri'nin beklentileri ISO'nun gerçekleşme tahmini

İŞÇİ ÜCRETLERİ ENDEKSİ

Meslek Komiteleri'nin beklentileri ISO'nun gerçekleşme tahmini

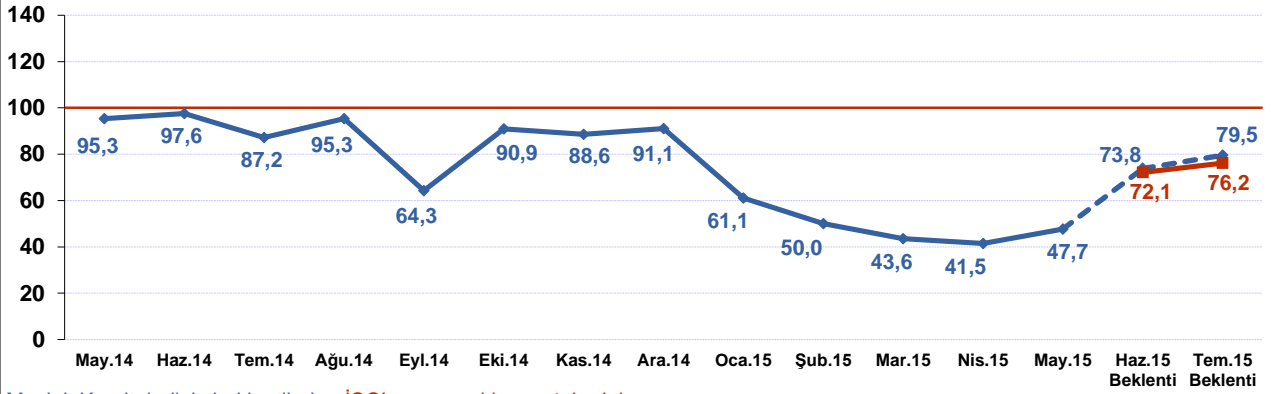
ENERJİ FİYATLARI ENDEKSİ

Meslek Komiteleri'nin beklentileri ISO'nun gerçekleşme tahmini

DİĞER ENDEKSLER

İTHAL GİRDİLER ENDEKSİ

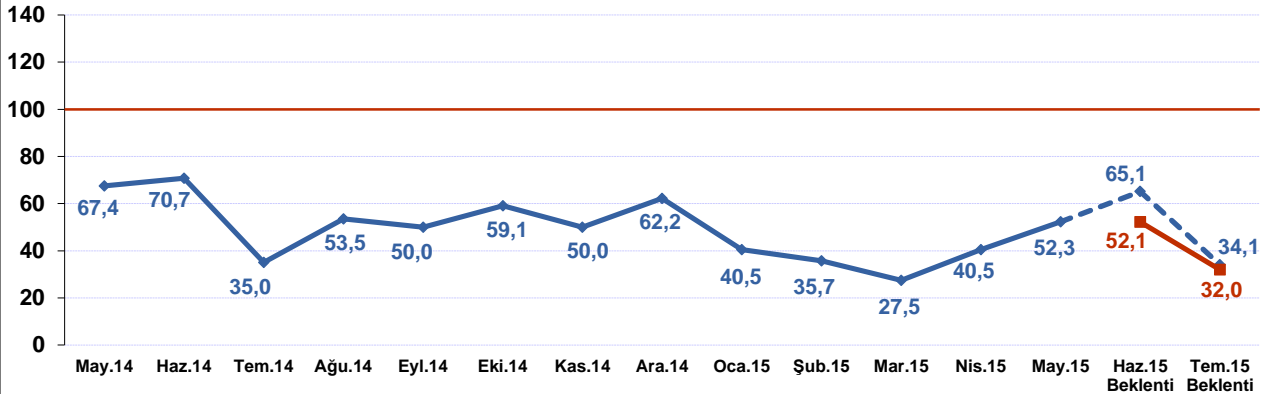

Meslek Komiteleri'nin beklentileri ISO'nun gerçekleşme tahmini

Önemli Not: İthal girdiler ile endeks değerleri arasında negatif bir ilişki olup endeksteki artış (azalış) ithal girdilerdeki değer düşüş (yükseliş) eğilimini göstermektedir.

İthal girdilerin birim fiyatlarındaki değer değişimleri ile oluşturulan ithal girdiler endeksi, ithal girdi fiyatlarında artış bildiren anket katılımcılarının oranı arttığında düşüş gösterirken, ithal girdi fiyatlarında düşüş bildiren anket katılımcılarının oranı yükseldiğinde endeks artmaktadır. 2013 yılının ikinci yarısında başlayan finansal dalgalanma ve TL'deki keskin değer kaybına bağlı olarak son derece düşük seviyelerde seyretmiş, 2014 Ocak-Nisan döneminde hızlı bir iyileşme gösteren endeks Eylül'deki düşüş haricinde yılın geri kalan aylarında yataya yakın bir seyir izlemiştir. Döviz kurunda gerçekleşen belirgin yükselişle paralel bir şekilde Nisan'da 41,5'e kadar gerileyen ithal girdiler endeksi son 12 ayın en düşük seviyesine inmiştir. Mayıs'ta gerçekleşen 5,2 puanlık artışa rağmen endeks halen 47,7 gibi çok zayıf bir seviyededir. Meslek Komitelerinin beklentileri, endeksin belirgin bir iyileşmeyle Haziran 2015'te 73,8'e, Temmuz 2015'te ise 79,5'e yükseleceği yönündedir.

KARLILIK ENDEKSİ

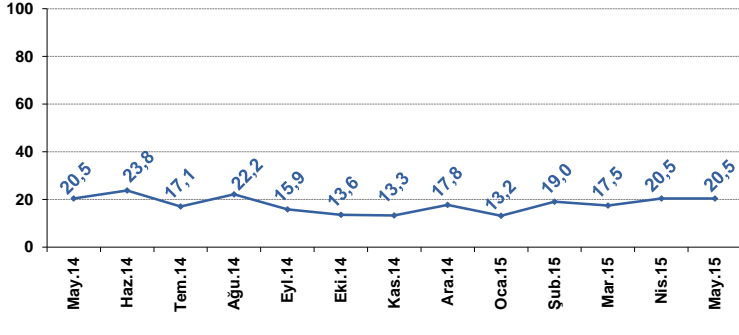

Meslek Komiteleri'nin beklentileri ISO'nun gerçekleşme tahmini

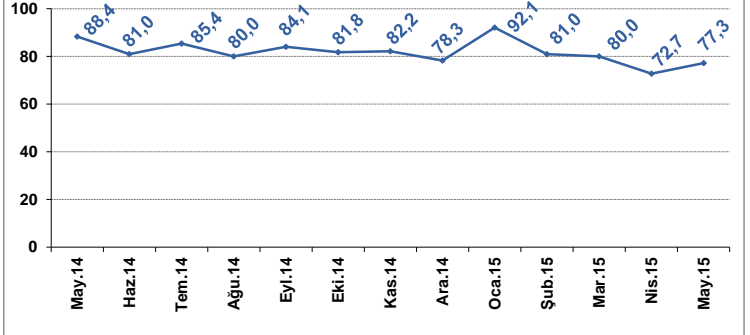
Meslek Komitelerimizin karlılıklarına yönelik hazırlanan endeks bulgularında gözlemlenen temel sonuç, endeksin devamlı olarak 100 kritik eşik değerinin altında seyretmesidir. Bu durum karlılığa yönelik anket bildirimlerinde azalışların devamlı olarak artışların üstünde kalması ile açıklanmaktadır. Son bir yıllık dönemde 70,7 gibi olumlu sayılamayacak bir seviyeye Haziran 2014'te tepe noktaya ulaşan endeks ekonomideki yetersiz büyüme performansı ile finans piyasalarındaki oynaklık nedeniyle toparlanamamıştır. Temmuz 2014'te sert bir düşüşle 35'e kadar gerileyen endeks sonraki aylarda ılımlı bir düzelmeye Aralık 2014'te 62,2'ye ulaşmıştır. 2015'in başlarında sert kur hareketleri ve zayıflayan talebin etkisiyle karlılık olumsuz etkilenmiş ve endeks Mart 2015'te 27,5'e kadar düşmüştür. İkinci çeyrekte itibaren toparlanmaya başlayan endeks Mayıs 2015 itibarıyla 52,3 seviyesindedir. Meslek Komitelerinin beklentileri, karlılık endeksinin Haziran'da 65,1'e yükseldikten sonra Temmuz'da sert bir düşüşle 34,1'e gerileyeceği yönündedir.

MESLEK KOMİTELERİNİN SORUNLARI

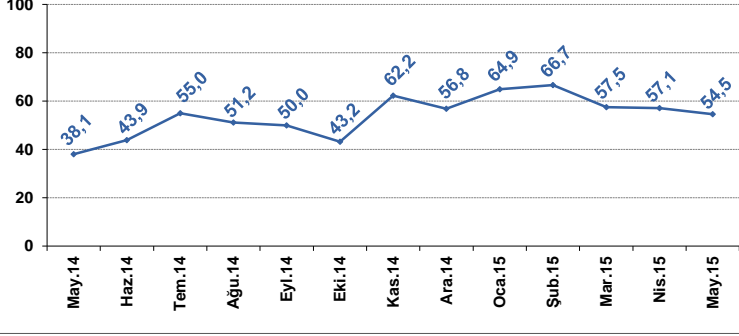
Hammadde Temininde Sorun Yaşadığını Belirtenlerin Oranı

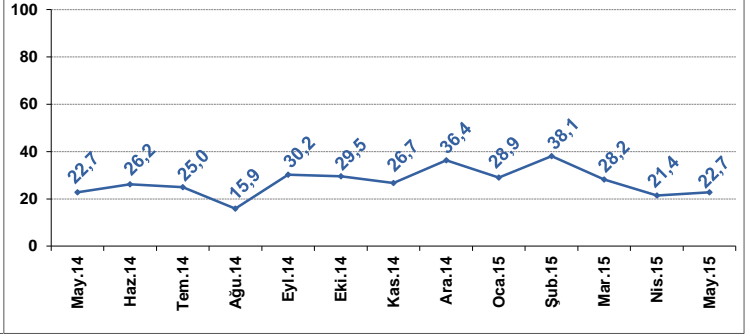
İç Pazarda Sorun Yaşadığını Belirtenlerin Oranı

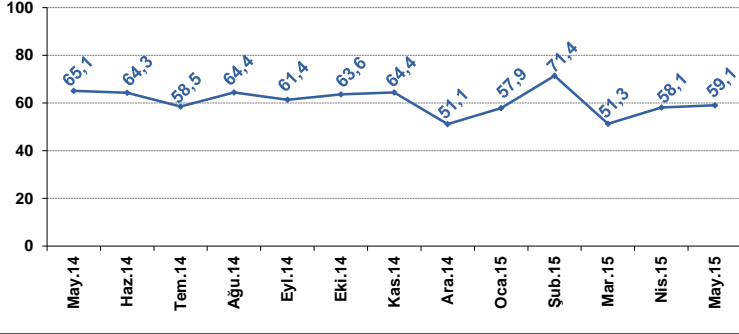
İhracatta Sorun Yaşadığını Belirtenlerin Oranı

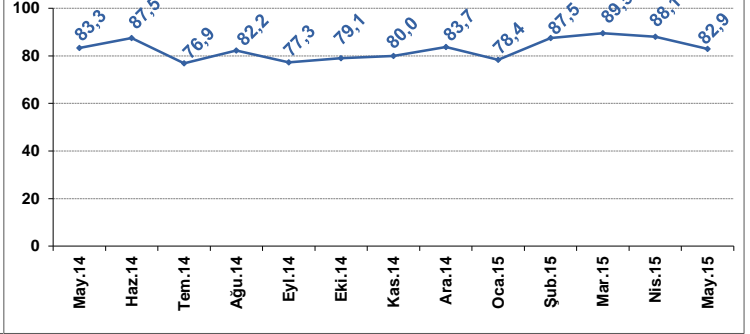
İthalatta Sorun Yaşadığını Belirtenlerin Oranı

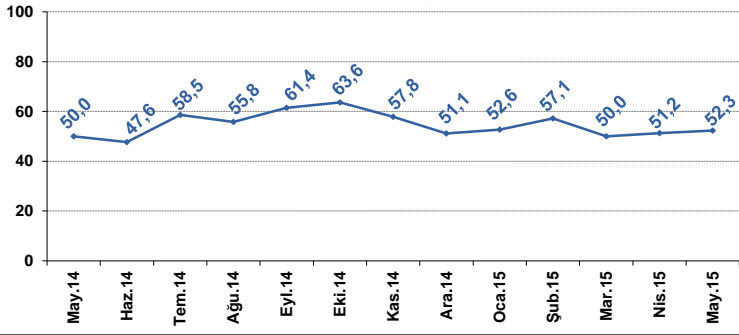
Finansman Konusunda Sorun Yaşadığını Belirtenlerin Oranı

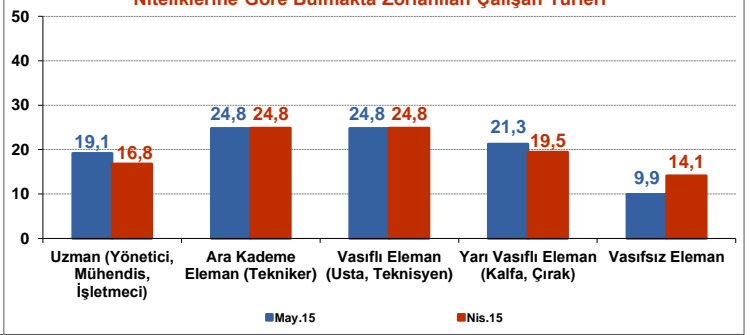
İstihdam Konusunda Sorun Yaşadığını Belirtenlerin Oranı

Yatırım Konusunda Sorun Yaşadığını Belirtenlerin Oranı

Niteliklerine Göre Bulmakta Zorlanılan Çalışan Türleri

İSO Meslek Komiteleri Ekonomik Göstergelere İlişkin Yılsonu Tahminleri (Ortalama)

	Haz.14	Tem.14	Ağu.14	Eyl.14	Eki.14	Kas.14	Ara.14	2014*	Oca.15	Şub.15	Mar.15	Nis.15	May.15	Haz.15
GSYİH Büyüme %	%3,7	%3,8	%3,7	%3,7	%3,4	%3,5	%3,1	%2,9	%3,6	%3,5	%3,2	%3,1	%3,2	%3,1
Yıllık Yİ-ÜFE	%8,1	%8,0	%8,2	%8,3	%8,5	%8,6	%8,8	%6,4	%7,3	%7,1	%7,7	%7,9	%8,0	%7,9
Yıllık TÜFE	%8,1	%8,1	%8,2	%8,4	%8,8	%8,9	%9,1	%8,2	%7,7	%7,6	%8,1	%8,3	%8,2	%8,3
ABD Dolar Kuru	2,21 TL	2,20 TL	2,22 TL	2,27 TL	2,31 TL	2,27 TL	2,31 TL	2,32 TL	2,48 TL	2,65 TL	2,74 TL	2,79 TL	2,80 TL	2,84 TL
Euro Kuru	3,01 TL	3,00 TL	2,96 TL	2,96 TL	2,93 TL	2,85 TL	2,86 TL	2,82 TL	2,84 TL	3,02 TL	2,90 TL	2,94 TL	3,07 TL	3,14 TL

* GSYİH büyüme, Yİ-ÜFE ve TÜFE oranları 2014 yıllık değişimini, kurlar ise 2014 yıl sonu TCMB efektif alış değerlerini ifade etmektedir.

**İSTANBUL
SANAYİ ODASI**

Meşrutiyet Caddesi No: 62 Tepebaşı 34430 İstanbul
Tel: 0(212) 252 29 00 Faks: 0(212) 249 50 84 www.iso.org.tr